

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. 153. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster05-shoot-idm140600518430848/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

vågede ængsteligt over deres anonymitet. Luxdorph ville end ikke »lade sit Navn sætte paa Titelbladet af hans Carmina, førend Forlæggeren *Gyldenløve* ved den 2den Udgave næsten tvang ham dertil for at skaffe den Debit« (Jacob Gude, *Memoirer og Breve*, XXVII, s. 82).

Titlen: Skriver-Stue] kontor, privat eller offentligt. – *H.H.H.*

i *WJ* ifølge Niels Bygom Krarup i »Minerva«, 1797, betyder initialerne »Hr. Henrich Hornemann i Welling«.

– *Henrik Hornemann* (1700 ell. 02-1749) blev cand. teol. i 1724 og var fra 1725 hører og cantor ved Ribe Katedral-skole, indtil han i 1729 blev sognepræst i Velling ved Ringkøbing.

1,1: *Jeg nylig paa vort Posthus sad*] »Postkontoret var Byens Nyhedscentrum ... Allerede tidligt var Postmestrene, der havde Ret til at faa Aviserne portofrit tilsendt, begyndt at forskrive saavel trykte som skrevne Aviser ... Var der saa tilmed Skærkestue i Forhindelse med Posthuset, og det var der ofte, kunde der jo nok blive en god Fortjeneste til Postmesteren« (*Det danske Post- og Telegrafvæsen*, I, 1932, s. 71). – 1,4: *Keyserdommet*] det tysk-romerske kejserrige.

– Om de historiske forhold og personer, der nævnes i str. 1 og 2 henvises til ovenst. indledende bemærkninger.

– 1,5: *Cardinalen i Paris*] om kardinal Fleury se noten til *Doll-Huus* 56,7.

2,2-3: *Frankfurt ... det Tydske Keyser-Vall*] om den tidsfæstelse, nævnelser af dette valg tillader, se ovenst. indledning.

3,3: *undrede ... paa*] forundrede os over. – 3,7: *Tres humble Serviteur*] det er ment som en del af komikken, at det her er modtageren, der tituleres som »meget ydmyg tjener«, da det dog rettelig er afsenderen, der skal betegne sig sådan. – Fransk adressering brugtes til hen mod århundredets slutning – af Johs. Ewald f.eks.

4,1: *En bøymformme, verdslig Mand*] som *verdslig* placeres han uden for gejstligheden. Betegnelsen *bøymformme* peger mod

154 *Den Latinske Skriver-Stue*

- embedsstand og rangklasser, men ODS har dog et citat, hvori prædikaten *bjffornem* tillægges en »vel-anseelig Handels-Mand i Aalborg«. – Den pågældende var købmand og desuden Falsters svoger, se indledningen s. 56.
- 5,4: *Munster*] mønster. – 5,8: *En Breve-Kniplings-Kremmer*] han kunne handle med breve som de omvandrede, sønderjyske kræmmere med kniplinger.
- 6,3: *Letfærdighed*] tankeløshed. – 6,4: *Caprioler*] Krum-spring, udskejelser i form af smagløse sprogløster. – 6,8: *tinted af*] befængt med tinter, d.e. svulstdannende bændelormelarver i svinets kød. – 6,8: *Frandsøer*] betyder såvel *franske ord og vendinger* som *syfilis* («Den franske syge»).
- 7,5: *ved sin Pen*] i sit skriftlige arbejde og da sikkert som forretningsmand, jvf. at det siges om forretningsmanden Jeronimus i »Erasmus Montanus« (IV, 2), at han har »bragt sig frem aleene ved Pennen«.
- 8,8: *Aurorer og Donater*] de alm. brugte lærebøger i latin hed henholdsvis *Aurora* og *Donat*.
- 9,2: *Furvalter*] denne stillingsbetegnelse dækker over vidt forskellige arbejdsområder, såvel private som offentlige. – 9,8: *Secretærer*] ifølge str. 11 synes faderen at forestille sig *secretæren* som offentlig ansat.
- 11,3: *som efter Algebra*] d.e. på indviklet måde, svært fatteligt. – 11,5: *Brandstød*] hjælp til brandlidt. *Brandstødbrev*: skriftlig tilladelse, som øvrigheden gav en brandlidt til at gå rundt og bede om understøttelse. – 11,6: *Provste-Brev*] rundskrivelse fra en provst til provstiets præster. – 11,8: *Phantaster*] narre, tåber.
- 12,6: *Fortunatus*] navnet, der betyder »den heldige, lykkens Pamfilius«, findes brugt som titel på en folkebog, trykt første gang 1509. – 12,8: *Attestatus*] som har taget *attestats*, d.v.s. teologisk embedseksamen. – Datidens universitetspedeller skulle have universitetsuddannelse: »... me-